

Raport z ankiety doktoranckiej 2010/2011

I. OCENA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA NA STUDIUM DOKTORANCKIM

W skierowanej na początku czerwca 2011 roku do doktorantów WPIA UW ankiecie dotyczącej jakości kształcenia oraz warunków studiowania na studiach doktoranckich w roku akademickim 2010/2011 uzyskano **79 wypełnionych kwestionariuszy**. Zdecydowaną większość populacji stanowili doktoranci I i II roku studium (79,7%); a tylko co piąty był uczestnikiem III lub IV roku studium. Dominująca większość ankietowanych studiowała w trybie niestacjonarnym – 74,7%, zaś 22,8% była doktorantami studium stacjonarnego. Jednocześnie tylko 15,2% badanych otrzymywało stypendium doktoranckie.

Z uzyskanych danych metryczkowych wynika ponadto, że doktoranci Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego łączyli studia z wieloma innymi sferami aktywności zawodowej i naukowej. Największa grupa badanych pracowała w szeroko rozumianym sektorze prywatnym (29 osób); równie duża grupa w firmach prawniczych (27 osób) oraz w administracji państwowej (21 osób). Nie podejmowało żadnego dodatkowego zatrudnienia jedynie 11 doktorantów. Aż 21 respondentów aplikowało w zawodzie prawniczym, a 8 studiowało równolegle na innym kierunku.

Odnośnie jakości kształcenia na studiach doktoranckich ankietowani mogli wyrazić swoje oceny w kilku istotnych kwestiach:

- W zakresie **metod kształcenia na studium doktoranckim**

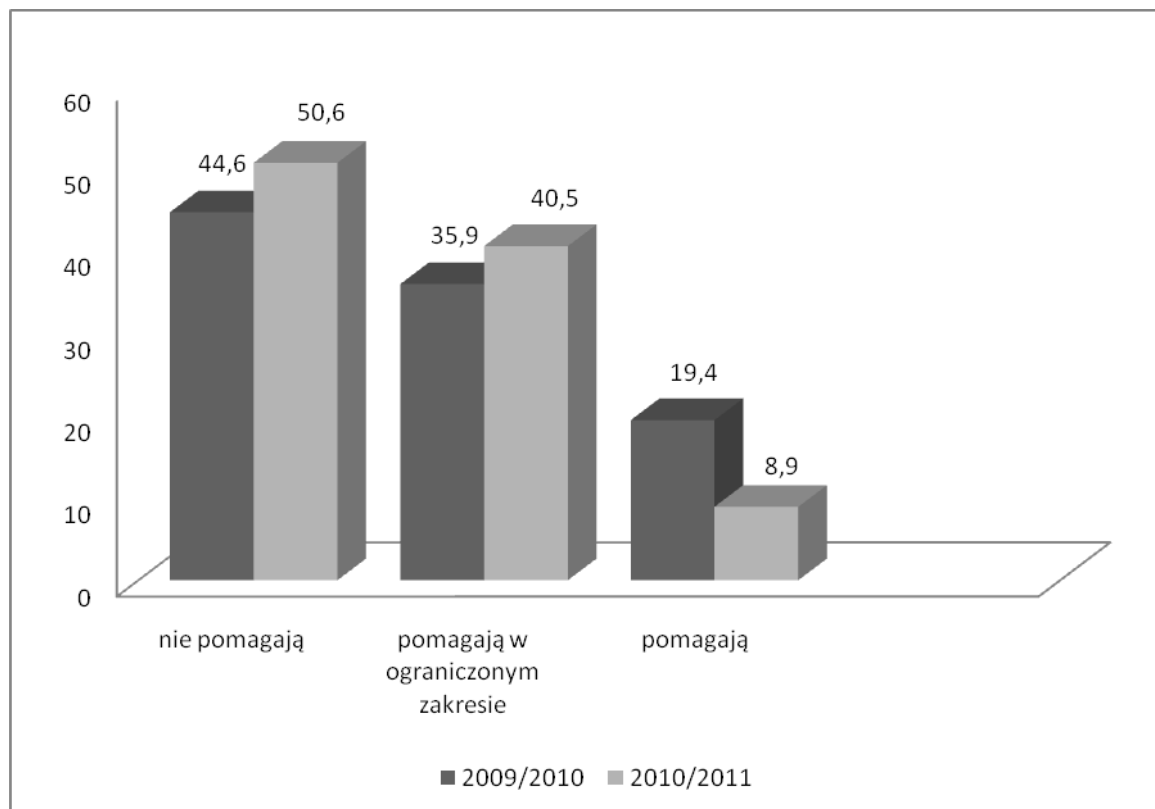
okazało się, że największe znaczenie dla doktorantów, tak jak w poprzednich badaniach z roku akademickiego 2009/2010, miał indywidualny kontakt z promotorem – 68,3% wskazań¹. W drugiej kolejności badani wymieniali możliwość zetknięcia się z wybitnymi przedstawicielami nauki w ramach wykładów monograficznych – 27,8% wskazań. Na trzecim miejscu wskazywali uczestnictwo w seminarium doktoranckim (26,6% wskazań). Dużo mniejsze znaczenie dla doktorantów miała możliwość prowadzenia zajęć dydaktycznych (15,2% wskazań), a tylko 6,3% przypisywało istotne znaczenie uczestnictwu w zajęciach ogólnouniwersyteckich.

- W zakresie **przydatności wykładów monograficznych dla przygotowania rozprawy doktorskiej**

---

¹ Procenty nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

ponad połowa badanych (**50,6%**) oceniła wykłady na studiach doktoranckich jako mało pomocne lub w ogóle niepomocne. W stosunku do poprzedniego roku akademickiego odnotowaliśmy tutaj wzrost o 6 punktów procentowych osób nisko oceniających przydatność tych wykładów². Aż 40,5% doktorantów było skłonnych przyznać, że wykłady na studium doktoranckim pomagały im w ograniczonym zakresie przy pisaniu pracy doktorskiej. Natomiast jedynie 8,9% respondentów było zdania, że wykłady monograficzne były pomocne. Tutaj odnotowaliśmy spadek aż o 10,5 punktów procentowych w stosunku do roku 2009/2010. Powyższe ustalenia prezentuje wykres nr 1.

wykres 1 Opinie doktorantów na temat przydatności wykładów monograficznych dla przygotowania rozprawy doktorskiej, w zestawieniu z wynikami uzyskanymi w poprzednim roku akademickim (dane w procentach)

- W zakresie treści **sobotnich wykładów monograficznych**

doktoranci zostali poproszeni o ocenę ich poziomu merytorycznego. Choć badani uważali wykłady za mało przydatne przy pisaniu rozprawy, to **ich poziom merytoryczny oceniali dość wysoko** - w skali ocen od 1 do 6 **na poziomie 4,3**. Średnio co trzeci doktorant oceniał poziom merytoryczny

² Należy odnotować, że w badaniach z roku 2009/2010 respondenci byli pytani o ocenę przydatności ogółu zajęć dla doktorantów, w tym badaniu pytanie zostało doprecyzowane poprzez zawężenie oceny tylko do wykładów monograficznych. Również stąd mogą zatem wynikać odnotowane rozbieżności.

wykładów bardzo wysoko; ponad połowa badanych twierdziła, że był dobry; a tylko 8,8% uznało, że poziom ten był niski.

W tym kontekście interesowało nas również, **które spośród zawartych w programie studium wykładów doktoranci uważali za najbardziej poszerzające ich wiedzę**. Największa grupa badanych doceniła wykłady prowadzone przez sędzię SN H. Ciepłą (nt. odpowiedzialności za szkodę medyczną oraz nt. hipoteki) – 28 wskazań. Doktoranci bardzo wysoko ocenili również wykład dr C. Stypułkowskiego (nt. międzynarodowych regulacji rynków finansowych) – 16 wskazań; sędziego NSA A. Bącala (nt. wykładni prawa podatkowego) – 13 wskazań; prof. M. Safjana (nt. procedury pytań prejudycjalnych) – 11 wskazań oraz prof. G. Grabowskiej (nt. praw człowieka) – 7 wskazań. Duża grupa respondentów stwierdziła, że najwięcej nowych informacji dostarczyły im przede wszystkim wykłady prowadzone przez sędziów, gdyż były one najbardziej konkretne i merytoryczne. Co piąty badany niestety nie chciał wypowiedzieć się lub nie potrafił wyrazić swojej oceny na temat wysłuchanych wykładów. Jedynie 5 respondentów uznało, że żaden z prezentowanych wykładów nie poszerzył ich wiedzy.

- W zakresie **oceny programu nauczania na studium doktoranckim**

zdecydowana większość uczestniczących w ankiecie badanych widziała potrzebę wprowadzenia w nim zmian. Jedynie 6,3% doktorantów przyznawało, że zajęcia na studiach doktoranckich spełniły wszystkie ich oczekiwania i zmiany nie są konieczne.

W pierwszej kolejności doktoranci, tak jak w ubiegłym roku akademickim, **postulowali zwiększenie liczby zajęć poszerzających wiedzę z zakresu wybranej dziedziny szczegółowej gałęzi prawa (45,6% wskazań)³**. Warto dodatkowo zwrócić uwagę, że zajęcia te były również najczęściej wskazywane przez respondentów na I miejscu jako najbardziej potrzebne doktorantom. W drugiej kolejności badani proponowali zwiększenie liczby zajęć warsztatowych poświęconych pisaniu rozpraw i publikacji naukowych (36,6% wskazań). W trzeciej kolejności doktoranci postulowali, aby więcej było zajęć z technik i metod badawczych oraz zajęć z udziałem prawników praktyków poświęconych stosowaniu prawa (**po 32,9% wskazań**).

Ponad 30% badanych chciałoby mieć więcej zajęć z udziałem gości zagranicznych. Średnio co piąty doktorant postulował wprowadzenie konwersatoriów poświęconych językowi prawnemu i prawniczemu wybranych państw common law i civil law oraz zwiększenie liczby zajęć seminaryjnych. Znacznie rzadziej natomiast, bo na poziomie tylko kilku procent wskazań, badani widzieli potrzebę zwiększenia ilości zajęć dla doktorantów z zakresu metodologii nauk społecznych, ekonomii, etyki prawniczej i filozofii.

---

³ Procenty nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać trzy odpowiedzi

W porównaniu do badania z roku 2009/2010 niemal o połowę spadła liczba doktorantów zainteresowanych zajęciami przygotowującymi do pracy dydaktycznej (z 29,2% do 16,4%). Spadek ten może częściowo wynikać ze zmiany w kafeterii odpowiedzi do wyboru w tym pytaniu, w porównaniu do badań z ubiegłego roku akademickiego. Dodano chętnie wybieraną przez doktorantów kategorię: „zajęcia warsztatowe poświęcone pisaniu rozpraw i publikacji naukowych”.

Tab. 1 Postulaty doktorantów dotyczące zwiększenia liczby lub wprowadzenia do programu nowych zajęć:

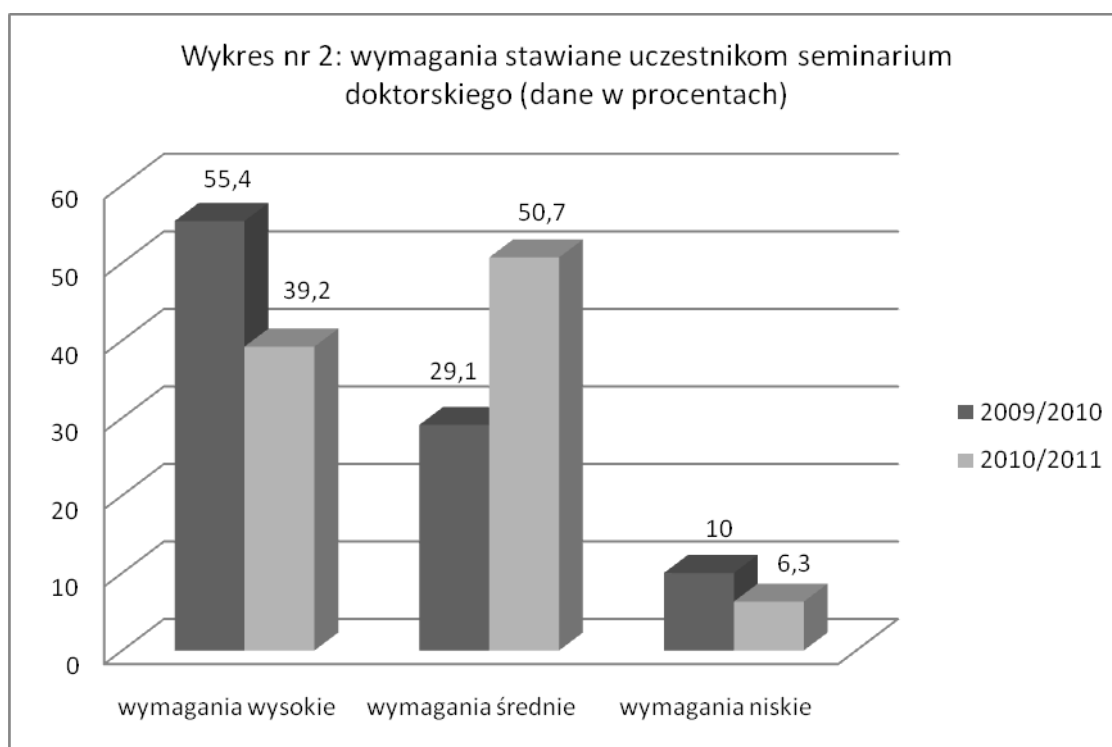
1.	poszerzających wiedzę z zakresu wybranej gałęzi prawa	45,6% wskazań (spadek o 5,8 pkt. %)
2.	warsztatowych poświęconych pisaniu rozpraw i publikacji naukowych	36,7% wskazań
3.	z technik i metod badawczych	32,9% wskazań (spadek o 10,8 pkt. %)
4.	z udziałem prawników praktyków poświęconych stosowaniu prawa	32,9% wskazań (wzrost o 4,7 pkt. %)
5.	z udziałem gości zagranicznych	30,4% wskazań (wzrost o 11 pkt. %)
6.	seminariów	21,5% wskazań (spadek o 3,7 pkt. %)
7.	konwersatoriów poświęconych językowi prawniczemu	20,2% wskazań (spadek o 6 pkt. %)
8.	przygotowujących do pracy dydaktycznej	16,4% wskazań (spadek o 12,8 pkt. %)
9.	z metodologii nauk społecznych	5,1% wskazań (spadek o 0,8 pkt. %)
10.	z ekonomii	1,3% wskazań (spadek o 6,5 pkt. %)
11.	z etyki prawniczej	1,3% wskazań (spadek o 3,5 pkt. %)
12.	z filozofii	1,3% wskazań (spadek o 0,7 pkt. %)
13.	żadnych	6,3% wskazań (wzrost o 1,3 pkt. %)

- W zakresie **oceny seminarium doktorskiego**

dominująca większość badanych (**68,4%**) twierdziła, że seminarium, na które uczęszczali odbywało się regularnie, przynajmniej raz w miesiącu, a kolejne 10,1%, że seminarium odbywało się regularnie raz na dwa miesiące. Jedyne 8,8% respondentów przyznawało, że ich seminarium doktorskie odbywało się nieregularnie (w porównaniu do roku 2009/2010 nastąpił tu spadek o 5,8 punktów procentowych doktorantów niezadowolonych z częstotliwości zajęć seminaryjnych). Średnio co dziesiąty doktorant

prawa pracował w trybie indywidualnych spotkań ze swoim opiekunem naukowym, co zastępowało uczestnictwo w seminarium.

Odnosnie **wymagań jakie opiekunowie naukowci stawiali uczestnikom seminariów doktorskich**, należy przede wszystkim zauważyć, że w porównaniu do roku 2009/2010, zdaniem badanych, wymagania te znacznie spadły. Ponad połowa ankietowanych (**50,7%**) oceniła je jako średnie, a jedynie 39,2% jako wysokie lub bardzo wysokie. Według 6,3% doktorantów prowadzący seminarium nie byli w ogóle wymagający. Porównanie tych danych z danymi uzyskanymi za rok 2009/2010 obrazuje wykres nr 2.

Doktoranci biorący udział w ankiecie wyrazili również swoje **opinie na temat współpracy z opiekunem naukowym** w istotnych kwestiach dotyczących przygotowania rozprawy doktorskiej. Badani najwyżej ocenili współpracę z promotorem w zakresie wyboru tematu pracy – **69,5% ocen wysokich** i tylko 6,3% ocen niskich, co w skali ocen od 1 do 6 daje średnią na poziomie 4,9. W drugiej kolejności, doktoranci wysoko ocenili współpracę z promotorem w zakresie doboru źródeł i metod badawczych – **52% ocen wysokich** (średnia ocen 4,3). Jedynie co dziesiąty ankietowany uznał, że jego opiekun naukowy tylko w ograniczonym zakresie pomagał mu w doborze źródeł i metod badawczych do przygotowywanej rozprawy. Na trzecim miejscu pod względem przyznanych przez doktorantów ocen pozytywnych znalazła się współpraca w zakresie inspiracji nowymi problemami badawczymi – **51,8% ocen wysokich** (średnia ocen 4,3). Natomiast 19,1% badanych oceniło ten zakres współpracy

nisko lub bardzo nisko. Wysoko badani ocenili również stopień zainteresowania promotora postęпами pracy nad rozprawą – **50,6%** ocen pozytywnych (średnia ocen 4,3).

Doktoranci byli najmniej zadowoleni ze współpracy z promotorem w zakresie umożliwiania im kontaktów naukowych – tylko **30,4%** badanych oceniło ten aspekt współpracy wysoko, a aż 26,5% nisko lub bardzo nisko (średnia ocen 3,6). Należy zwrócić uwagę, że z tego aspektu współpracy z promotorem zadowolonych było dwukrotnie mniej doktorantów niż w ubiegłym roku akademickim. Powyższe ustalenia prezentuje tabela nr 2.

		ocena wysoka	ocena średnia	ocena niska
1.	W zakresie wyboru tematu pracy	69,5% (2009/10 – 80,5%)	24,2%	6,3% (2009/10 – 7,8%)
2.	W zakresie doboru źródeł i metod badawczych	52% (2009/10 – 63,1%)	36,8%	10,3% (2009/10 – 18,4%)
3.	W zakresie umożliwiania kontaktów naukowych	30,4% (2009/10 – 59,1%)	35,4%	26,5% (2009/10 – 16,5%)
4.	W zakresie zainteresowania postęпами pracy	50,6% (2009/10 – 71,8%)	30,5%	16,5% (2009/10 – 15,5%)
5.	W zakresie inspiracji nowymi problemami badawczymi	51,8% (2009/10 – 64%)	27,9%	19,1% (2009/10 – 18,4%)

II. OCENA WARUNKÓW STUDIOWANIA

Najwyższe oceny, tak jak w roku 2009/2010, doktoranci wystawili pracownikom biblioteki wydziałowej – **77,2%** badanych wyraziło opinię, że są oni bardzo pomocni i wysoce fachowi (w skali ocen od 1 do 6 – **średnia 5,2**). Pracę biblioteki wydziałowej również najwyższą ocenili studenci.

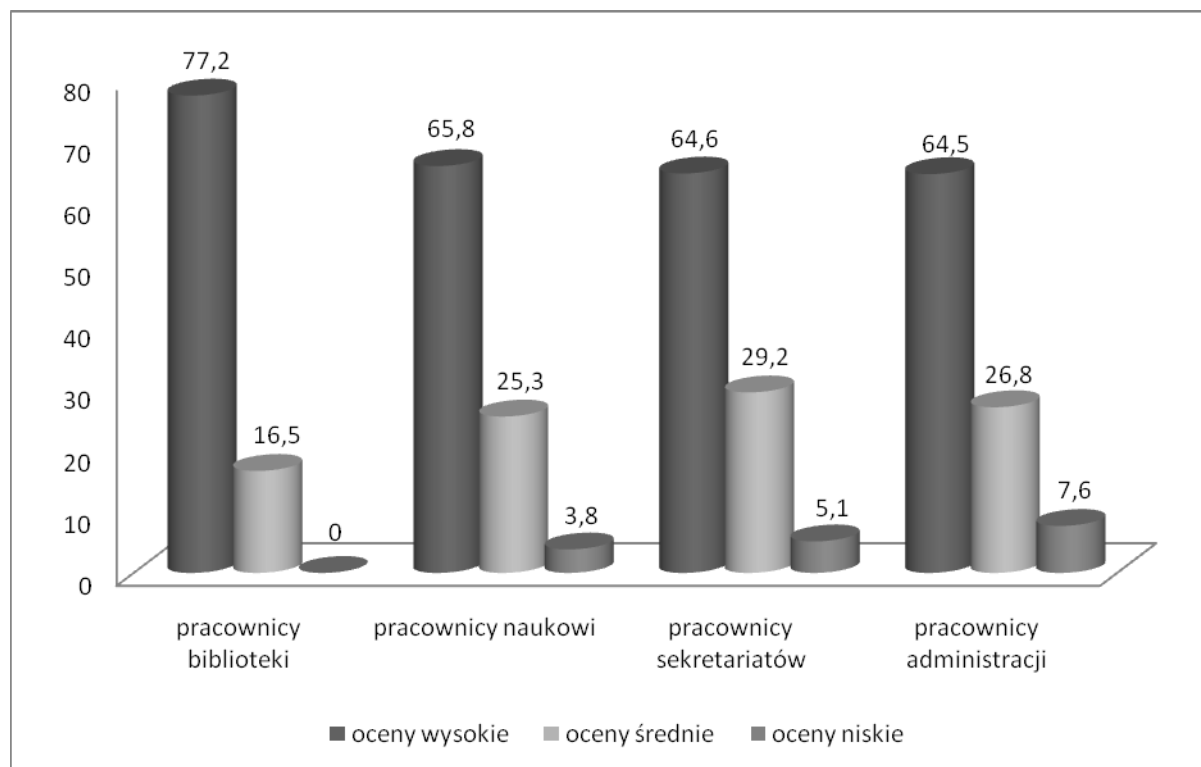
W drugiej kolejności, doktoranci docenili pracowników naukowych, których życzliwość wysoko oceniło **65,8%** badanych, a nisko tylko 3,8% (średnia ocen **4,7**). Podobnie wysokie oceny uzyskali wykładowcy również w poprzednim roku akademickim.

Na trzecim miejscu pod względem ilości ocen pozytywnych znaleźli się pracownicy sekretariatów, których fachowość **64,6%** doktorantów oceniło bardzo wysoko (średnia ocen **4,6**). Tylko 5,1% badanych było przeciwnego zdania, a kolejne 29,2% oceniło pracę sekretariatów na średnim poziomie.

Równie wysoko doktoranci ocenili życzliwość i pomocność pracowników administracji – **64,5%** badanych wypowiedziało się na ten temat bardzo pozytywnie, a tylko 7,6% negatywnie (średnia ocen

4,6). Natomiast wśród studentów tylko co czwarty badany pozytywnie ocenił życzliwość pracowników administracji.

Wykres 3 (dane w procentach)

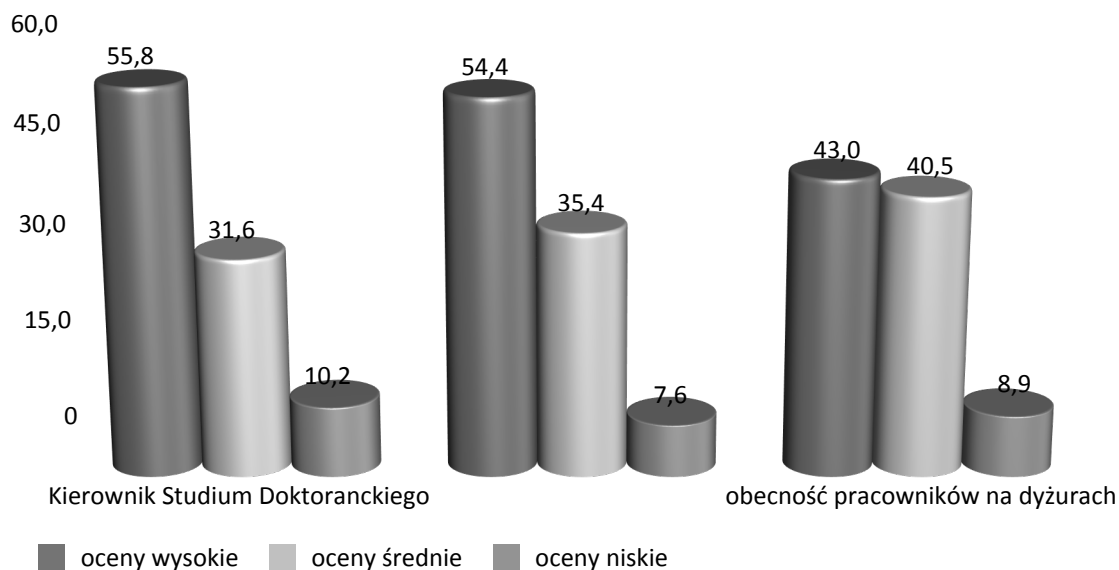

Na piątym miejscu, doktoranci ocenili pozytywnie wykonywanie obowiązków przez Kierownika Studium Doktoranckiego. Respondenci przyznali w tym zakresie **55,8%** ocen wysokich (średnia ocen **4,4**). Średnio co trzeci badany wystawił Kierownikowi oceny średnie, a tylko co dziesiąty niskie. W stosunku do badania z roku akademickiego 2009/2010 odnotowaliśmy tu spadek ocen wysokich o 16 punktów procentowych.

W dalszej kolejności, pod względem uzyskanych ocen pozytywnych, doktoranci naszego wydziału umieścili działalność własnego samorządu – **54,5%** ankietowanych oceniło ją wysoko, a tylko 7,6% nisko (średnia ocen **4,4**). W porównaniu do ubiegłego roku akademickiego, odnotowaliśmy tutaj wzrost o kilka punktów procentowych ocen pozytywnych i spadek ocen negatywnych.

Nieco gorzej doktoranci ocenili za to obecność pracowników na dyżurach – **43%** ocen wysokich i 40,5% ocen średnich (średnia ocen **4,2**). Prawie co dziesiąty badany wystawił niskie oceny dyscyplinie dyżurowania pracowników naukowych. W stosunku do roku akademickiego 2009/2010 nastąpił tutaj spadek ocen pozytywnych aż o 24 punkty procentowe.

Wykres 4 (dane w procentach)

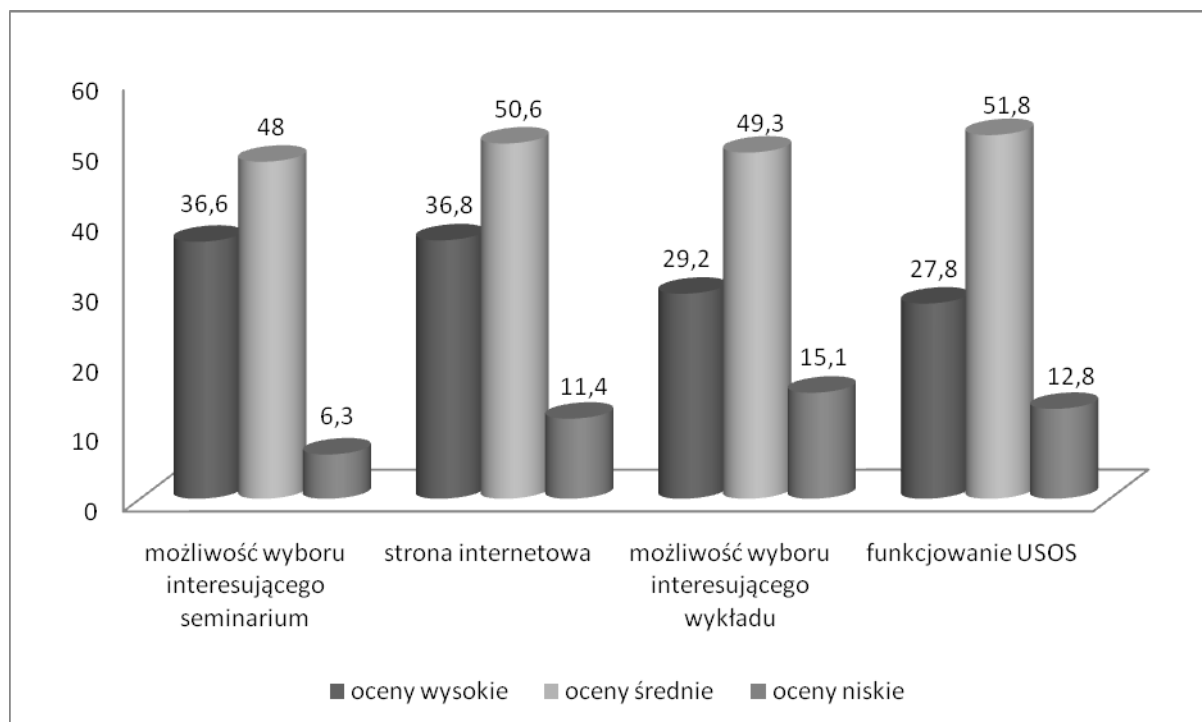
Jeszcze gorzej uczestniczący w badaniu doktoranci ocenili możliwość wyboru interesującego seminarium (36,6% ocen wysokich – średnia 4,2) oraz stronę internetową wydziału (36,8% ocen wysokich – średnia 4,0). W przypadku możliwości wyboru interesującego seminarium nastąpił największy spadek ocen wysokich w porównaniu do badania z ubiegłego roku akademickiego – o ponad 30 punktów procentowych. Również strona internetowa wydziału została przez doktorantów oceniona gorzej aż o 23,6 punktów procentowych. Lepsze oceny stronie internetowej wystawili badani studenci – 39% oceniło ją wysoko, a tylko 11,1% nisko.

Najgorzej wypadła ocena możliwości wyboru interesującego wykładu ogólnouniwersyteckiego (29,2% ocen wysokich – średnia 3,8) oraz ocena funkcjonowania systemu USOS (wysoko oceniło ją 27,8% badanych – średnia 3,8)⁴. Aż 15,1% doktorantów nisko oceniła możliwość wyboru interesującego wykładu ogólnouniwersyteckiego - co stanowi największy odsetek ocen negatywnych. Ocena ta jest zbliżona do oceny z ubiegłego roku akademickiego.

Wykres 5 (dane w procentach)

⁴ Jeszcze gorzej funkcjonowanie systemu USOS ocenili badani studenci: tylko co dziesiąty ocenił go wysoko, a niemal co trzeci nisko, co dało średnią 3,0.

Konkluzje

W zakresie oceny metod kształcenia oraz programu nauczania na studium doktoranckim większość badanych, tak jak w ubiegłym roku akademickim, twierdziła, że największe znaczenie miał dla nich indywidualny kontakt z promotorem, a najmniejsze – uczestnictwo w wykładach ogólnouniwersyteckich. Natomiast dużo mniejsze znaczenie, w porównaniu do roku 2009/2010, miała dla doktorantów możliwość prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Ponad połowa badanych uznała, że wykłady monograficzne na studium były mało pomocne lub w ogóle niepomocne przy pisaniu pracy doktorskiej. W stosunku do roku 2009/2010 odnotowaliśmy spadek aż o 10,5 punktów procentowych doktorantów, którzy ocenili treść tych wykładów jako użyteczną przy pisaniu rozprawy. Jednocześnie średnio co trzeci doktorant oceniał bardzo wysoko poziom merytoryczny sobotnich wykładów monograficznych; ponad połowa badanych twierdziła, że poziom ten był dobry i bardzo dobry; a tylko 8,8% uznało, że był niski.

Odnosząc się do programu studium doktoranci postulowali przede wszystkim zwiększenie liczby zajęć poszerzających wiedzę z zakresu wybranej dziedziny szczegółowej gałęzi prawa, zajęć z technik i metod badawczych oraz zajęć z udziałem prawników praktyków poświęconych stosowaniu prawa; a także wprowadzenie zajęć warsztatowych poświęconych pisaniu rozpraw i publikacji naukowych. Najbardziej wskazywali potrzebę zwiększenia liczby zajęć z metodologii nauk społecznych, ekonomii, etyki prawniczej i filozofii. W porównaniu do badania z roku 2009/2010 niemal o połowę spadała liczba doktorantów zainteresowanych zajęciami przygotowującymi do pracy dydaktycznej.

W zakresie oceny seminarium doktorskiego zdecydowana większość doktorantów wysoko oceniła dyscyplinę formalną tych zajęć potwierdzając, że odbywały się regularnie przynajmniej raz w miesiącu. W porównaniu do roku 2009/2010 nastąpił spadek liczby doktorantów niezadowolonych z częstotliwości zajęć seminaryjnych. Natomiast odnośnie wymagań jakie opiekunowie nauki stawiali uczestnikom seminariów doktorskich, należy zauważyć, że w porównaniu do ubiegłego roku akademickiego, zdaniem badanych wymagania te znacznie spadły. Ponad połowa ankietowanych oceniła je jako średnie, a jedynie 39,2% jako wysokie lub bardzo wysokie.

Odnośnie współpracy z promotorem, tak jak w ubiegłym roku akademickim, badani najwyżej ocenili współpracę w zakresie wyboru tematu pracy oraz doboru źródeł i metod badawczych. Najmniej zadowoleni byli ze współpracy z promotorem w zakresie umożliwiania im kontaktów naukowych. Należy zwrócić uwagę, że z tego aspektu współpracy z promotorem zadowolonych było dwukrotnie mniej doktorantów niż w roku 2009/2010.

Zmiany w opiniach doktorantów dotyczyły również oceny niektórych aspektów warunków studiowania. Uczestniczący w badaniu doktoranci najwyżej ocenili fachowość pracowników wydziałowej biblioteki. Równie wysokie oceny uzyskali pracownicy nauki, pracownicy sekretariatów oraz pracownicy administracji, których życzliwość i pomocność doceniła większość respondentów. Gorzej niż w ubiegłym roku akademickim doktoranci ocenili wykonywanie obowiązków przez Kierownika Studium Doktoranckiego – odnotowaliśmy tu spadek ocen wysokich o 16 punktów procentowych. Lepiej natomiast wypadła ocena działalności samorządu doktorantów, któremu wysokie oceny wystawiła ponad połowa ankietowanych. Największy spadek ocen pozytywnych (w porównaniu do roku 2009/2010 - aż do 30 punktów procentowych) dotyczył dyscypliny dyżurowania pracowników naukowych, możliwości wyboru interesującego seminarium oraz oceny strony internetowej wydziału. Najgorzej w tym roku akademickim, tak samo jak w ubiegłym, wypadła ocena możliwości wyboru interesującego wykładu ogólnouniwersyteckiego oraz funkcjonowania systemu USOS.

Opracowanie: Wydziałowy Zespół Zapewniania

Jakości Kształcenia